

Konsolideringen av **Museums-Norge** er snart gjennomført. I Hedmark har det ikke gått like greit, og Norsk utvandrer-museum har ikke råd til å pakke ut hus fra USA.

Må lagre historien i container

OTTESTAD. I dag legger kulturdepartementet fram en stortingsmelding om konsolideringen av museene i Norge, den såkalte museumsreformen som ble skissert for omtrent ti år siden. Men det er langt fra regjeringsskivalet i Oslo sentrum til Ottestad og Norsk utvandrer-museum, som kjenner reformen på kroppen.

I 2003 fikk museet utenfor Hamar «Bjergohuset» fra den amerikanske staten Iowa. Huset er fra omtrent 1900 og ble demontert og sendt til Norge i en container. Planen var å gjenreise det på museets friluftsområde i 2007, men det ligger ennå nedpakket i containeren.

– I 2007 fikk vi tilsendt et skolehus fra South Dakota, som ble bygget i 1882. Skolebenkene har vi plassert inne i museet, men resten av huset har vi på lager, sier Kari Fuglesang, medarbeider ved Norsk utvandrer-museum.

Daglig leder ved museet, Knut Djupedal, forteller at han trenger 300.000 kroner for å sette opp både det to etasjes huset og skolebygget.

– Mye av gjenreisningen gjøres av frivillig arbeidskraft, men for å gjøre det skikkelig trenger vi fagfolk, og det koster penger, opplyser han.

Djupedal mener at konsolideringen av museene i Hedmark har mye av skylden.

– Den skaper flere lag mellom bevilgningsmyndighetene og små museum som Norsk utvandrer-museum. Det blir større enheter og større avstand mellom de små museene og sentrale bevilgende myndigheter, noe som ligger i konsolideringens natur. Konsolideringsprosessen i seg selv gjør at det blir vanskeligere å skaffe penger til denne typen investering, sier han.

– Kunne dere ikke ha gjort

mer for å skaffe de pengene på egen hånd?

– Jo, man kan alltid si at vi kan gjøre mer. Men på grunn av konsolideringsprosessen bruker vi mer tid på byråkratiske gjøremål enn tidligere, og det spiser av tida vi kunne brukt til å skaffe penger. Vi har dessuten pleid å motta pengegaver fra USA i forbindelse med gjenreising av tidligere bygg. Men på grunn av finanskrisen er det ikke blitt så mye av det heller, sier Djupedal.

Reorganisering

Det lille museet på Ottestad på fire fast ansatte, er som følge av konsolideringen i 2005 og 2006 blitt en del av Stiftelsen domkirkeodden. I dag består stiftelsen av museene Domkirkeodden, Kirsten Flagstadmuseet, Norsk utvandrer-museum og Prøysenhuset.

– Det var en del av den store reorganiseringen av norske museer for å redusere antall statstøttede enheter fra 750 til et sted mellom 100 og 200, slik at kulturdepartementet kunne forholde seg til



FAGFOLK

«Mye av gjenreisningen gjøres av frivillig arbeidskraft, men for å gjøre det skikkelig trenger vi fagfolk, og det koster penger.»

KNUT DJUPEDAL,
DAGLIG LEDER VED NORSK
UTVANDRERMUSEUM



færre enheter, forteller Steinar Bjerkestrand, direktør i Stiftelsen Domkirkeodden.

Andre runde begynte for et år siden, da Hedmark fylkeskommune vedtok å konsolidere museene ytterligere under et eget fylkesmuseum. Fylket så mot Sogn og Fjordane, Sør-Trøndelag og Østfold, der en liknende prosess tidligere er blitt gjennomført. Andre runden i Hedmark slutføres nå med mål om å være ferdig 1. januar 2010.

– Det har vært mye skepsis til denne siste delen av konsolideringen, og prosessen har vært preget av mild tvang. Jeg hadde stor forståelse for at man ønsket å samle 750 småmuseer for å profesjonalisere driften, og det var helt på sin plass med den første konsolideringen for å bedre virksomheten. Samtidig har bevilgningen økt, men den siste har vi nok vært mer skeptiske til, sier han.

Museumsdriften

– Er du enig med daglig leder i Norsk utvandrer-museum om at konsolideringen er skyld i at to hus ikke blir pakket ut fordi det mangler penger?

– Det handler mer om museumsdrift generelt enn om konsolideringen. Og jeg er uenig med Djupedal i at det hadde vært annerledes hvis vi ikke hadde vært gjennom en konsolidering. Siden 2005 har vi fått mer form og orden på engasjementer og stillingsbrøker. Virksomheter er økt, og det er også besøktallet. Husene ligger trygt og godt der de ligger og er



ikke langt unna å bli gjenreist.

Han forstår at Djupedal og andre museumsbestyrere blir frustrerte, og selv synes han det til tider er en vanskelig og krevende prosess.

– Vi har nærmest ikke noe annet valg enn å bli med på slike prosesser. Jeg er ikke frustrert, men jeg forstår at andre blir det av å drive museum med lite penger og knappe ressurser.

– Nedtonet frivillighet

Tron Wigeland Nilsen, generalsekretær i Norges museumsforbund mener at reformen hovedsaklig er en fornuftig reform.

– Tidligere var museumsvirksomheten i landet veldig fragmentert, sier han.

Generalsekretæren påpeker li-

kevel at det frivillige momentet i reformen, har han sett lite til.

– Spesielt var Åslaug Haga opp-tatt av det, da hun var kulturminister. Nå virker det som det momentet nærmest har forsvunnet.

Nilsen er spent på kulturdepartementets stortingsmelding om museumsreformen som presenteres i dag.

– Det er viktig for oss at det ikke bare blir en statusrapport, men at man tenker framover.

Ifølge Nilsen er det meste på plass av museumsreformen, bortsett fra i Hedmark.

– Samtidig med opprettelsen av Hedmark fylkesmuseum, har Nordøsterdalsmuseet og Rørosmuseet kjørt fram et eget alternativ, der de to museene samordnes som et fjellregionmuseum.